

วัฒนธรรมและประเพณีไทย

อัญชัย นิมาคุย

คบ.คม(บริหารกาศึกษา)

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวัฒนธรรม

- คำว่าวัฒนธรรมมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า **cultura** ภาษาอังกฤษใช้ คำว่า **culture** ไทยได้บัญญัติคำว่า ” วัฒนธรรม ” ขึ้นใช้เมื่อพุทธศักราช **2483** ในสมัย รัฐบาลจอมพล ป . พิบูลสงคราม โดยศาสตราจารย์ พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ครั้งแรกทรงบัญญัติ คำว่า “ พุทธิธรรม ” ขึ้นใช้ก่อน เมื่อทรงเห็นว่าไม่เป็นที่นิยมใช้จึงทรงเปลี่ยน ไปใช้คำว่า วัฒนธรรม ซึ่งเป็นคำที่มีความไพเราะและมีความหมายสอดคล้องกับวิชาภาษาอังกฤษ คำนี้จึงเป็นที่ยอมรับและใช้กัน อย่างแพร่หลายและยังใช้อยู่จนถึงทุกวันนี้

ความหมาย

วัฒนธรรม คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นคิดขึ้น กำหนดขึ้น
บัญญัติขึ้น โดยไม่ได้กระทำตามสัญชาตญาณ เพื่อใช้ในสังคม
ของตน อีกทั้งวัฒนธรรมจะปรากฏในรูปของระบบความคิด
(Thinking) การกระทำ (Doing) และการมีอยู่
(Having) ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและปรุงแต่งขึ้น

ขอบเขตของวัฒนธรรม (Cultural Area)

วัฒนธรรมโลก

วัฒนธรรมโลก คือ ปรากฏการณ์ที่คล้ายคลึงกันด้วยสิทธิมนุษยชน

ประกอบด้วยสิทธิพื้นฐานสำคัญ 6 ประการ คือ

- 1. สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง
- 2. สิทธิในการป้องกันไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติทางเผ่าพันธุ์และสีผิว
- 3. สิทธิสตรี
- 4. สิทธิเยาวชน

วัฒนธรรมโลก

- 5. ห้ามมีการเกณฑ์แรงงาน หรือ แรงงานบังคับ
- 6. สิทธิมนุษยชนในการบริการ ความยุติธรรม การคุ้มครองผู้ต้องหา จองจำหรือกักขัง

ทั้ง 6 ประการนี้ล้วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต คนทุกเผ่าพันธุ์ที่แตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งเป็นเรื่องมาตรฐานสังคมมนุษย์ มนุษย์ที่เป็นสมาชิกในประชาคมโลกจะต้องประพฤติ ปฏิบัติร่วมกัน

วัฒนธรรมชาติ

- วัฒนธรรมชาติ เป็นความหลากหลายของเผ่าชน
ที่แตกต่างกันทางสีผิว หน้าตา ความเชื่อ ประเพณี และวิถี
ชีวิต รวมทั้งการผสมผสานรูปแบบในการดำรงชีพ ที่อยู่
ร่วมกันในสังคม ต้องประพฤติในบางอย่างร่วมกันโดยมี
กฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบที่พึงปฏิบัติต่อกัน และมี
องค์กรของรัฐเป็นกำลังดูแลเฝ้าระวังให้สมาชิกในชนชาติ
ต้องปฏิบัติร่วมกัน

วัฒนธรรมท้องถิ่น (หรือวัฒนธรรมพื้นบ้าน)

- วัฒนธรรม พื้นบ้าน คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตผ่าน
ต่างๆ ที่อาศัยรวมกันในประเทศ แต่มีลักษณะหน้าตา สีผิว
เผ่าพันธุ์ การดำรงชีพ ศาสนา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม
ประเพณีที่แตกต่างกัน แต่อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศใด
ประเทศหนึ่งมีความหลากหลาย แต่มีรูปแบบการดำรงชีพ
และเอกลักษณ์ใกล้เคียงกัน

องค์ประกอบของวัฒนธรรม มี 4 ประการ

- **1. มีแนวคิด (concept) หรือปรัชญา (philosophy)** อันมีที่มาจากความเชื่อเรื่องปรัมปรา สภาวะแวดล้อมที่เป็นเหตุเป็นผล หรือมีหลักการ หลักวิชาการเป็นฐานรองรับ แต่ส่วนมากจะมีที่มาจากศาสนา และธรรมชาติ หรือเรียกว่าองค์มิตี
- **2. มีสัญลักษณ์ (symbols)** คือ สิ่งสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ เช่น ภาษา ท่าทาง การแต่งกาย เครื่องหมาย รูปภาพ ทำนอง จังหวะ กิริยา ระบบตัวเลข และรวมถึงวัตถุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือเรียกว่าองค์วัตถุ

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

- **3. มีการจัดระเบียบ (organization)** วัฒนธรรมหน่วยหนึ่งเกิดจากการรวมตัวของลักษณะทางวัฒนธรรมอย่างเป็นขั้นตอน การรวมตัวกันอาศัยระเบียบแบบแผนกำกับ ซึ่งรวมถึงการจัดระเบียบ โครงสร้าง การควบคุมให้อยู่ในภาวะปกติ และกำหนดแบบแผนของพฤติกรรมเป็นมาตรฐาน ทุกคนในสังคมรับรู้ร่วมกันบางครั้งเรียกว่า องค์การ
- **4. มีการใช้ประโยชน์ (Usage)** มีการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและผู้ปฏิบัติ แสดงออกในรูปของพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีบวช พิธีไหว้ครู รวมถึงการทำตามประเพณีในสังคม บางครั้งเรียก องค์พิธี

ประเภทของวัฒนธรรม

- **(1) วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ (Material Culture)**

หมายถึง วัฒนธรรมด้านรูปธรรม เป็นวัฒนธรรมที่สามารถสัมผัสได้มีรูปร่าง หรือเป็นสิ่งของต่าง ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาใช้ในการดำรงชีวิต เช่น บ้านเรือน อาหาร เครื่องมือเครื่องใช้ ยารักษาโรค เป็นต้น

ประเภทของวัฒนธรรม

- (2) วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non – material Culture) หมายถึง วัฒนธรรมด้านนามธรรมเป็น วัฒนธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ ได้แก่ ภาษา ถ้อยคำที่ใช้พูด ความคิด ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อถือที่มนุษย์ยึดถือเกี่ยวกับ ศาสนา ลัทธิทางการเมือง วัฒนธรรมประเภทนี้ บางครั้งรวมเอา กติกาการแข่งขันกีฬา ความชำนาญของผู้เล่น หรือผู้แข่งขัน แนวความคิดเกี่ยวกับยุทธวิธีของผู้แข่งขันรวมทั้งพฤติกรรมที่เป็นที่มาของผู้แข่งขันและผู้ดูแลการแข่งขันไว้ด้วย และมารยาททางสังคม

ความสำคัญของวัฒนธรรม

- 1. วัฒนธรรมคุ้มครองคนและคุ้มครองสังคม
- 2. วัฒนธรรมกำหนดบรรทัดฐาน หรือแนวทางในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ๆ มีวัฒนธรรมจึงมีระเบียบแบบแผนในการดำเนินชีวิต เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- 3. วัฒนธรรมสร้างเอกลักษณ์ให้แก่สังคม
- 4. วัฒนธรรมสร้างสรรค์ ส่งเสริมค่านิยมหล่อหลอมบุคลิกภาพของสมาชิกของสังคม
- 5. วัฒนธรรมทำให้เกิดความมั่นคงของชาติ

ที่มาของวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทยมีที่มาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- 1) สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์
- (2) ระบบการเกษตรกรรม
- (3) ค่านิยม (*Values*)
- (4) การเผยแพร่ทางวัฒนธรรม (*Cultural Diffusion*)

สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

- เนื่องจากสังคมไทยมีลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์เป็นที่ราบ
ลุ่มและอุดมสมบูรณ์ด้วยแม่น้ำลำคลอง คนไทยได้ใช้น้ำ
ในแม่น้ำลำคลองในการเกษตรกรรมและการอาบ กิน ทำ
ให้เกิด “ ประเพณีลอยกระทง ” “ ประเพณีแข่งเรือ ”

ระบบการเกษตรกรรม

- สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม (Agrarian Society) กล่าวคือ ประชากรร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ชีวิตผูกพันกับระบบการเกษตรกรรม เป็นที่มาของวัฒนธรรมไทยหลายประการ เช่น ประเพณี ขนบ ประเพณีลงแขก และการละเล่นเต๋นกำรำเคียว เป็นต้น

ค่านิยม (Values)

- กล่าวได้ว่า “ ค่านิยม ” มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิดและ “ ค่านิยม ” บางอย่างได้กลายมาเป็น “ แกน ” ของวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ วิถีชีวิตของคนไทย โดยส่วนรวม มีเอกลักษณ์ซึ่งแสดงออกถึงอิสรภาพและเสรีภาพ เช่น ค่านิยมเคารพอาวุโส, ความอ่อนน้อมถ่อมตน, กตัญญูกตเวที ฯลฯ

การเผยแพร่ทางวัฒนธรรม

- การเผยแพร่ทางวัฒนธรรม (*Cultural Diffusion*) คือ การที่ประเทศต่าง ๆ ส่งหน่วยเผยแพร่วัฒนธรรมเข้ามาโดยตรง หรือการที่ชาวไทยได้ไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศอาจโดยไปศึกษาเล่าเรียนหรือไปทำงานเมื่อกลับมาแล้วก็นำวัฒนธรรมนั้นมาเผยแพร่ วัฒนธรรมของสังคมอื่น ซึ่งได้เผยแพร่เข้ามาในสังคมไทยก็คือ

ประเภทของวัฒนธรรมไทย

- ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมไทยแห่งชาติ พ . ศ . 2485 แบ่งวัฒนธรรมได้ 4 ประเภท ดังนี้

(1) คติธรรม (*Moral Culture*) เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักของการดำเนินชีวิตในสังคม และส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจ โดยเน้นทางด้านคุณธรรม ศีลธรรม เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นของชีวิตมนุษย์เราทุกคน ถ้าหากขาดวัฒนธรรมทางด้านคติธรรมแล้ว จะทำให้มนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์อยู่ในสังคมได้ด้วยความลำบากเข้ากับคนอื่นได้ยาก

ประเภทของวัฒนธรรมไทย

- (2) เนติธรรม (*Legal Culture*) เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับกฎหมาย กฎเกณฑ์ของสังคม ถ้าหากประชาชนในสังคมทุกคนต่างยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี มีคุณธรรมและมีศีลธรรม กฎหมายนั้นก็คงไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ปกครองสังคม

ประเภทของวัฒนธรรมไทย

- (3) วัฒนธรรม (*Material Culture*) เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับวัตถุเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต เช่น เกี่ยวกับการกินดีอยู่ดี มีเครื่องนุ่งห่ม บ้านเรือน ยารักษาโรค โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปวัตถุ สิ่งของที่เป็นสาธารณสมบัติ เพื่อการประกอบอาชีพเป็นการเพิ่มพูนรายได้ยกฐานะความเป็นอยู่ของตนเองให้สูงขึ้น

ประเภทของวัฒนธรรมไทย

- (4) **สหธรรม (Social Culture)** เป็นวัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งรวมถึงคุณธรรมต่าง ๆ ที่ทำให้มนุษย์เรายู่ร่วมกันอย่างผาสุกถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน รวมทั้งระเบียบมารยาทที่พึงปฏิบัติต่อกันในสังคมทุกชนิดทุกรูปแบบอย่างเหมาะสมถูกต้อง เช่น มารยาทในการรับแขก มารยาทในการรับประทานอาหาร การไปงานมงคลทุกชนิด การทำตนให้เป็นผู้รู้จักกาลเทศะ

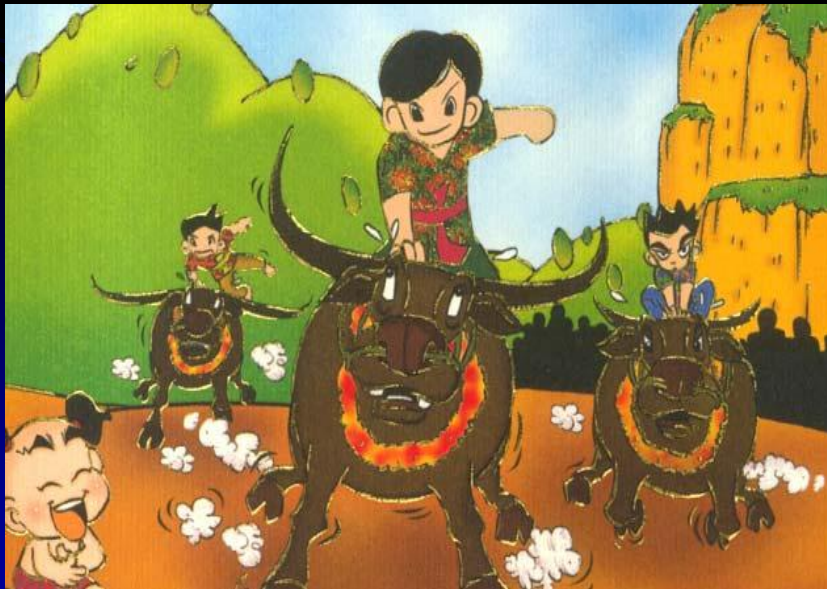
เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย

- (1) ความรักอิสรภาพหรือความเป็นไท
- (2) การเป็นตัวของตัวเองหรือปัจเจกบุคคลนิยม
- (3) ความรู้สึกลับน้อย สันโดษ และพอใจในสิ่งที่มีอยู่
- (4) การทำบุญและการประกอบการกุศล
- (5) การหาความสุขจากชีวิต
- (6) การเคารพเชื่อฟังอำนาจ
- (7) ความสุภาพอ่อนโยนและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- (8) ความโอ้อำ

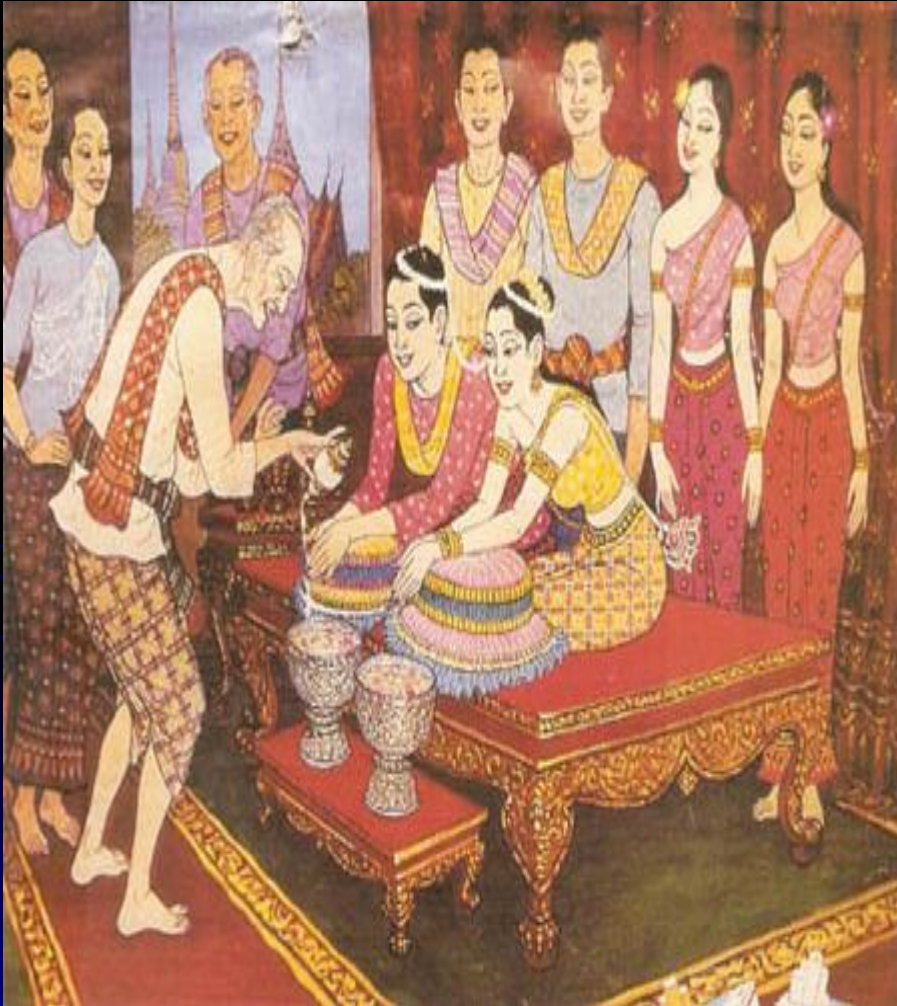

ประเพณีไทย

ประเพณีไทย

ประเพณีไทย

ความหมายของประเพณีไทย

ประเพณี เป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้นเพื่อสวัสดิภาพของมนุษย์เอง ชีวิตสังคมจะไม่สงบเรียบร้อย ถ้าไม่มีประเพณีหนุนหลัง ประเพณี ของสังคมมิใช่เป็นสิ่งที่แน่นอนคงที่ตายตัวหรือเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ตรงกันข้ามประเพณีเกิดขึ้นได้และสลายตัวได้เมื่อสภาพแวดล้อมของสังคมเปลี่ยนแปลงไป ความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติกว้างขวางขึ้น การประดิษฐ์คิดค้นทางวิทยาศาสตร์กว้างขวางขึ้น มีการติดต่อกับสังคมอื่นมีวิธีการแตกต่างกันไป ความต้องการและโอกาสที่จะทำให้ชีวิตสุขสบาย จำต้องแสวงหาวิธีใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเมื่อเป็นที่ยอมรับก็จะกลายเป็นประเพณีใหม่ วิธีการเดิมหรือประเพณีเดิมก็สลายตัวไป การปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ทำให้ประเพณีเปลี่ยนแปลงได้

ประเภทของประเพณี

แบ่งประเพณีออกเป็น 3 ประเภท

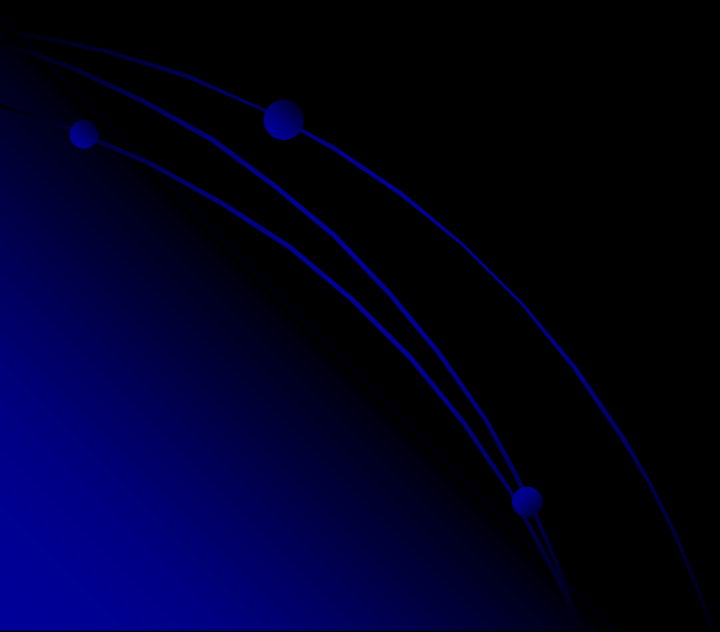
- (1) จารีตประเพณีหรือกฏศีลธรรม (Mores)
- (2) ขนบประเพณีหรือสถาบัน (Institution)
- (3) ธรรมเนียมประเพณีหรือประเพณีนิยม (Convention)

จารีตประเพณีหรือกฎศีลธรรม (Mores)

- หมายถึง ประเพณีที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม ถ้าคนใดฝ่าฝืนงดเว้นไม่กระทำถือว่าเป็นความผิดและชั่ว จารีตประเพณีเกี่ยวข้องกับศีลธรรมของคนส่วนรวมในสังคม และที่เห็นได้ในสังคมไทย ได้แก่ การแสดงความกตัญญูกตเวทีที่ลูกควรมีต่อบิดา มารดาเมื่อท่านแก่เฒ่า เป็นหน้าที่ของลูกจะพึงเลี้ยงดู ถ้าลูกไม่ดูแลสังคมจะลงโทษว่าเป็นคนอกตัญญู ถือเป็นการชั่วไม่มีใครอยากคบด้วย จารีตประเพณีหรือกฎศีลธรรมของแต่ละสังคมย่อมไม่เหมือนกันสังคมไทยเห็นว่ามีความสัมพันธ์ทางเพศกันก่อนแต่งงานเป็นการผิดจารีตประเพณีแต่ชาวสวีเดนเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา

ชนบทประเพณีหรือสถาบัน (Institution)

- คือ ประเพณีที่วางระเบียบแบบแผนไว้โดยตรงเช่นเดียวกับกฎหมายหรือข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งวางเป็นระเบียบพิธีการไว้แจ้งชัด หรือให้รู้กันเอง โดยไม่ได้วางเป็นระเบียบแบบแผนไว้ว่า ควรจะประพฤติปฏิบัติกันอย่างไร

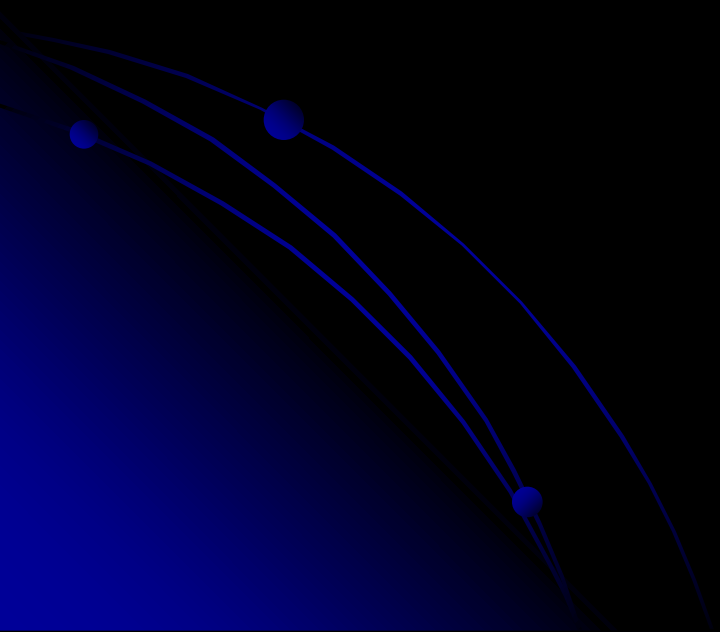

ธรรมเนียมประเพณีหรือประเพณีนิยม (Convention)

- หมายถึง แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันที่ปฏิบัติกันจนเคยชินเป็นปกติวิสัย เป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ธรรมดาสามัญที่ไม่มีความสำคัญมากมายต่อสวัสดิภาพหรือความจำเป็นของสังคม หรือเป็นเรื่องที่ทุกคนปฏิบัติอยู่ทั่ว ๆ ไปจนเป็นนิสัยหรือมาตรฐานทั่วไปในสังคมนั้น ธรรมเนียมประเพณีมีกำเนิดมาโดยไม่มีผู้ใดทราบหรือสนใจสืบประวัติที่แน่นอน เช่น จะแต่งกายอย่างไร จะต้อนรับเพื่อนฝูงอย่างไร ผู้ละเมิดถูกลงโทษอย่างไม่เป็นทางการหรือทางอ้อมแต่ไม่รุนแรงหรือจริงจังอย่างใด เช่น อาจถูกขุบชิบนิทาหรือหัวเราะเยาะ เป็นต้น

ประเพณีที่สำคัญของไทย

1. ประเพณีเกี่ยวกับครอบครัว
2. ประเพณีที่เกี่ยวกับสังคมหรือเทศกาล
3. รัฐพิธีและพระราชพิธี

ประเพณีเกี่ยวกับครอบครัว

- การทำบุญตักบาตรมีมาตั้งแต่โบราณ ได้แก่ การตักบาตรประจำวันตอนเช้า ตักบาตรในวันเกิด วันเทศกาล หรือวันที่กำหนดทำบุญเป็นพิเศษ เช่น ทำบุญเปิดตึก สำนักงาน ฯลฯ การทำบุญตักบาตร ให้ประโยชน์ 3 ทางคือ
 - - เป็นบุญกุศลของผู้ตักบาตร
 - - ฝึกฝนให้เป็นคนเสียสละและแบ่งปัน
 - - เป็นการสงเคราะห์ต่อภิกษุ สามเณร

ประเพณีเกี่ยวกับครอบครัว

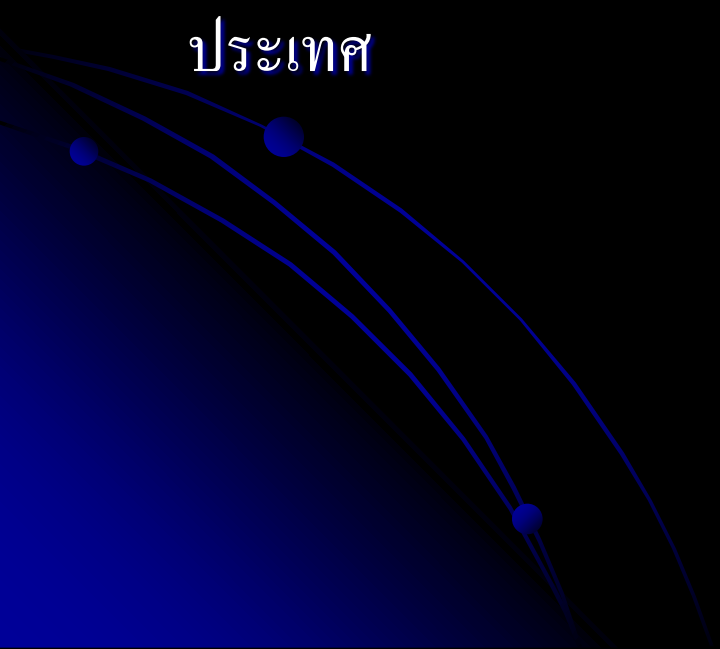

ประเพณีเกี่ยวกับครอบครัว

- การทำบุญเลี้ยงพระ การทำบุญเลี้ยงพระตามปกติมักจะทำในโอกาสสำคัญๆ เช่น ครบรอบวันเกิด ขึ้นบ้านใหม่ เปิดสำนักงานใหม่ ส่งท้ายปีเก่ารับปีใหม่ จะต้องมีการจัดโต๊ะหมู่บูชา อาสนะสงฆ์ ในพิธีนี้จะมีการอาราธนาศีล พระสงฆ์จะให้ศีล อาราธนาพระปริต พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์
- การบวช ชายที่มีอายุ 7 ปีขึ้นไป ชาวพุทธจะบวชเณร ซึ่งเรียกว่า “บรรพชา” เมื่ออายุได้ 20 ปี ก็จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุ การบวชเป็นการศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และสืบต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งพระภิกษุจะยึดถือศีล 227 ข้อ

ประเพณีที่เกี่ยวกับสังคมหรือเทศกาล

ประเพณีที่เกี่ยวกับสังคมหรือเทศกาล เป็นประเพณีที่จัดกันอยู่เป็น
ระยะตลอดปีและกระจายอยู่ตามท้องถิ่น จังหวัดและภาคต่างๆ ทั่ว
ประเทศ

ประเพณีที่เกี่ยวกับสังคมหรือเทศกาล

รัฐพิธีและพระราชพิธี

- รัฐพิธี เป็นงานพิธีของชาติที่รัฐบาลเป็นผู้ที่จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะตามลักษณะของงาน รัฐพิธีที่กำหนดไว้เป็นประจําตามปฏิทินหลวงได้แก่
 - รัฐพิธีถวายราชสักการะสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ พระบรมราชานุสาวรีย์
 - รัฐพิธีวันระลึกมหาจักรี
 - รัฐพิธีถวายบังคมพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในโอกาสจิตสมัยคล้ายวันสวรรคต
 - รัฐพิธีวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ และถวายสักการะพระราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
 - รัฐพิธีวันพระเจ้าตากสินมหาราช
 - รัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภา

พระราชพิธี หมายถึง พิธีที่พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจตามกำหนดที่เป็นแบบแผนราชประเพณีที่มีมาแต่โบราณ หรือทรงมีพระราชดำริให้จัดทำขึ้น พระราชพิธีที่กำหนดไว้เป็นงานประจำปีในปฏิทินหลวง รัชกาลที่ 9 มีดังนี้

- พระราชพิธีขึ้นปีใหม่
- พระราชพิธีสงเวยพระปาย
- พระราชพิธีเปลี่ยนเครื่องทรงพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร 3 ฤดู
- พระราชพิธีบวงสรวงพระสยามเทวาธิราช
- พระราชพิธีสงกรานต์
- พระราชพิธีกุศลทักษิณานุประทาน และพระราชพิธีน้ตรมงคล
- พระราชพิธีมาฆบูชา

- พระราชพิธีพืชมงคลและจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
- พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันวิสาขบูชา
- พระราชกุศลวันถวายพระเพลิงพระพุทธเจ้า
- พระราชกุศลทักษิณานุปาทถวายพระบรมอัฐิสมเด็จพระบรมพระราชชนกและวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี
- พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอุปสมบทนาคหลวง

- พระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในวันอาสาฬหบูชาและเทศกาลเข้าพรรษา
- พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
- พระราชพิธีสารท
- พระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน
- พระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลวันปิยะมหาราช
- พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

วัฒนธรรมประเพณีภาคเหนือ

วัฒนธรรมภาคเหนือ

วัฒนธรรมด้านการแต่งกายภาคเหนือ

วัฒนธรรมด้านอาหารภาคเหนือ

วัฒนธรรมด้านการแสดง

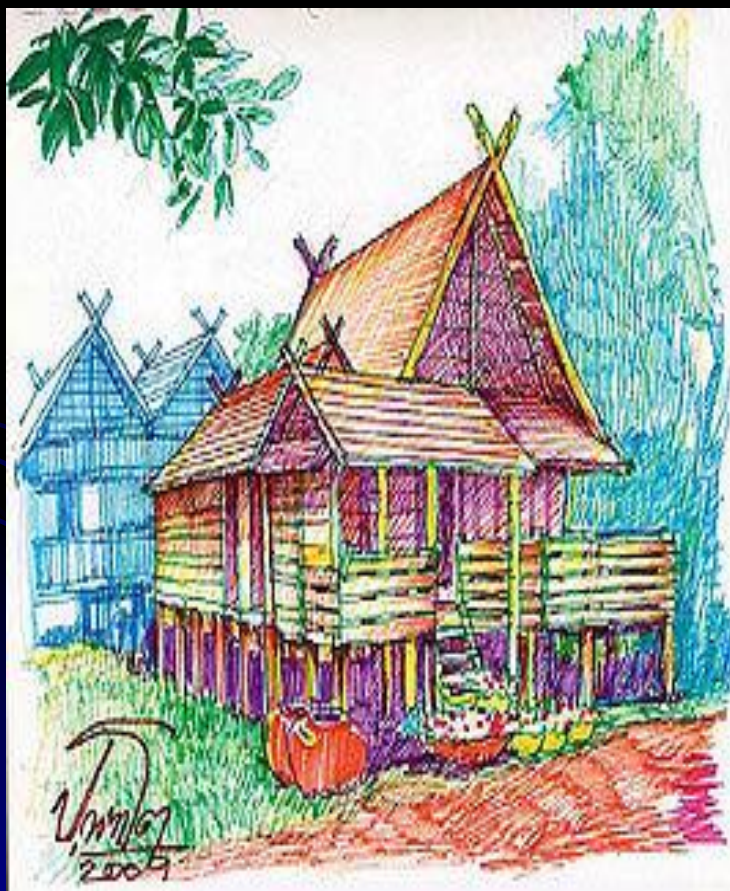
songwut_th@hotmail.com

วัฒนธรรมประเพณี

● เรือนไทยภาคเหนือ

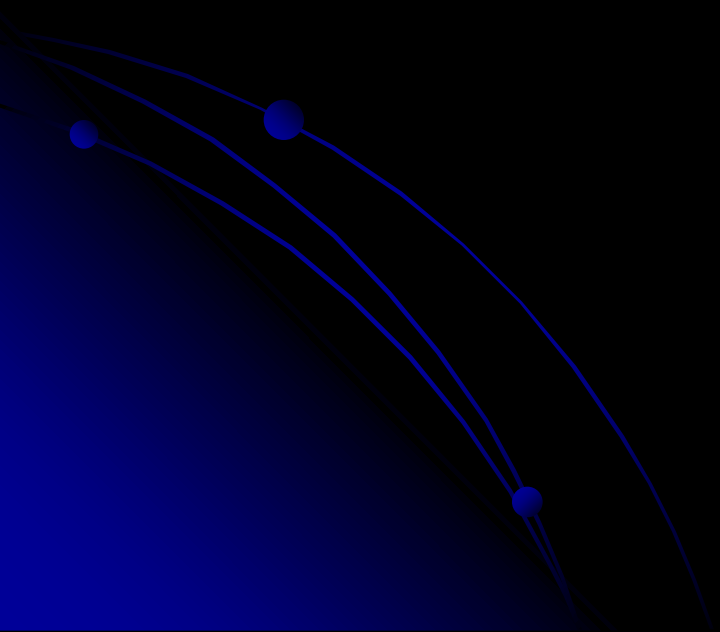
วัฒนธรรมภาคเหนือ

วัฒนธรรมของคนไทยภาคเหนือ

พื้นที่ทางภาคเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตติดกับประเทศพม่า จีน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทางด้านการปกครอง ภาคเหนือประกอบด้วย จังหวัดต่าง ๆ 15 จังหวัด คือ พะเยา โกลก พิจิตร กำแพงเพชร ตาก สุโขทัย แพร่ น่าน อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา และแม่ฮ่องสอน ทั้ง 15 จังหวัดนี้แม้จะรวมกันเรียกว่าภาคเหนือ ก็ยังมีลักษณะเฉพาะที่ต่างกันอย่างกว้าง เช่น กลุ่ม พะเยา โกลก พิจิตร สุโขทัย กำแพงเพชร มักเรียกว่าภาคกลางตอนบน เพราะวัฒนธรรมมีส่วนคล้ายกับภาคกลาง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นกลุ่มไทยใหญ่ผสมกับพม่า เพชรบูรณ์ ลักษณะโน้มไปทางภาคอีสาน ที่เป็นกลุ่มวัฒนธรรมภาคเหนือจริง ๆ คือ จังหวัดลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา กลุ่มจังหวัดดังกล่าวนี้เรียกว่า คนเมือง หรือ ยวน หรือ ไทยยวนซึ่งหมายถึงโยนก ส่วนจังหวัดแพร่ และน่าน ก็มีลักษณะของตัวเอง เช่นเดียวกัน

ชาวเหนือส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำไร่ การทำนาส่วนใหญ่จะเป็นนาดำ คนเหนือปลูกข้าวเหนียวกันเป็นส่วนใหญ่ เพราะบริโภควัฒนชาวนาเหนียว ข้าวเหนียวมีคุณภาพดี อ่อนและนุ่มนวลรับประทาน ข้าวพันธุ์ที่มีชื่อเสียง คือ ข้าวสันป่าตอง และยังปลูกพืชไร่อื่น ๆ เช่น หอม กระเทียม ถั่ว ยาสูบ เป็นต้น มีอาชีพทำสวนก็เป็นที่นิยมกัน โดยเฉพาะทำสวนลำไย และลิ้นจี่ ยังมีอาชีพอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาวเหนือ คือ การทำเมี่ยง ชาวเหนือชอบกินมากและอมเมี่ยง โดยเอาใบเมี่ยงที่เป็นส่วนใบอ่อนมาหมักให้มีรสเปรี้ยวอมฝาด เมื่อหมักนานได้ที่ เวลาจะเอาใบเมี่ยงมาอม ก็ผสมเกลือเม็ดหรือของกินอื่นแล้วแต่ชอบนอกจากการอมเมี่ยง คนล้านนาทั้งหญิงและชายจะสูบบุหรี่ที่มวนด้วยใบตองกล้วย มวนหนึ่งขนาดเท่านิ้วมือ และยาวเกือบคืบ ชาวบ้านเรียกบุหรี่ชนิดนี้ว่า “จี่โย” หรือ “บุหรี่ยี่โย” ที่นิยมสูบเนื่องมาจากอากาศหนาวเย็น การสูบบุหรี่ทำให้ร่างกายอบอุ่นขึ้นและชาวเหนือยังประกอบอาชีพอื่น อาจเรียกได้ว่าเป็นหัตถกรรมหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือนก็ได้ คือ ผู้หญิงจะทอผ้าเมื่อเสร็จจากการทำนา นอกจากนั้นยังมีการแกะสลัก การทำเครื่องเงิน เครื่องเงิน และการทำเครื่องเหล็ก เป็นต้น

วัฒนธรรมล้านนา ตลอดจนเป็นการเชื่อมโยงการการ ท่องเที่ยวในระหว่าง
ภูมิภาค เพื่อให้เกิดการกระจายนักท่องเที่ยว และกระจายรายได้ด้านการท่องเที่ยว
อย่างทั่วถึงในพื้นที่ภาคเหนือ นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือ
และพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างจังหวัดทุกจังหวัดในภาคเหนืออีกด้วย

วัฒนธรรมภาคใต้

วัฒนธรรมภาคใต้

ภาคใต้ เป็นภูมิภาคหนึ่งของไทยอยู่ทางใต้ของประเทศ ถัดลงไปจากบริเวณภาคกลาง บนคาบสมุทรอินเดีย ขนาบด้วยอ่าวไทยทางฝั่งตะวันออก และทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตก มีเนื้อที่ รวม 70,715.2 ตารางกิโลเมตร ความยาวจากเหนือจดใต้ประมาณ 750 กิโลเมตร ทุกจังหวัดของภาคมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ยกเว้นจังหวัดยะลา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีเทือกเขาที่สำคัญได้แก่ เทือกเขาตะนาวศรี เทือกเขาภูเก็ต เทือกเขานครศรีธรรมราช โดยมีเทือกเขาสันกาลาคีรี เป็นพรมแดนกั้นระหว่างไทยกับมาเลเซีย เทือกเขาในภาคใต้มีความยาวทั้งสิ้น 1,000 กิโลเมตร แม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำพุมดวง แม่น้ำตาปี แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำท่าทอง แม่น้ำตะกั่วป่า แม่น้ำปากพนัง และแม่น้ำตรัง ชายหาดฝั่งอ่าวไทยเกิดจากการยกตัวสูง มีที่ราบชายฝั่งทะเลยาว เรียบ กว้าง และน้ำตื้น ทะเลอันดามันมีชายฝั่งยุบต่ำลง มีที่ราบน้อย ชายหาดเว้าแหว่ง เป็นโขดหิน มีหน้าผาสูงชัน

การแต่งกายภาคใต้

- การแต่งกาย

วัฒนธรรมการแสดงภาคใต้

วัฒนธรรมอาหารภาคใต้

วัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน ประกอบด้วย 19 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และ อุบลราชธานี มีพื้นที่ประมาณ 170,226 ตารางกิโลเมตร หรือ 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ตั้งอยู่บนที่ราบสูงโคราช ภูมิประเทศ ทั้งภาคยกตัวสูงเป็นขอบแยกตัวออกจากภาคกลางอย่างชัดเจน ประกอบด้วยเทือกเขาสูงทางทิศตะวันตกและทิศใต้ เทือกเขาทิศตะวันตกมีความสูงเฉลี่ย 500-1,000 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล มียอดเขา ที่สูงที่สุดในภาคอีสานคือ ยอดภูหลวง มีความสูง 1,571 เมตร และภูกระดึงสูง 1,325 เมตร เป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำพอง แม่น้ำเลย แม่น้ำพรม แม่น้ำชี และลำตะคอง

ความอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติที่สวยงามบนยอดเขาสูงหลายแห่ง แหล่งรวมอารยธรรมโบราณนับพันปี ที่ทรงคุณค่า ทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนวัฒนธรรมพื้นบ้าน วิถีชีวิตที่เรียบง่าย และความมีน้ำใจของชาวอีสาน ยังคงเป็นเสน่ห์ที่มัดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนอีสานอย่างต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน

วัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน)

อาหารภาคอีสาน

วัฒนธรรมภาคกลาง

พื้นที่ภาคกลางมีจังหวัดต่างๆ มากถึง 22 จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ ลพบุรี ชัยนาท อุทัยธานี สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี นครนายก ปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร และ สมุทรสงคราม

ลักษณะของพื้นที่ภาคกลางจะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ดังนั้นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคกลาง จึงประกอบอาชีพเกษตร การเลี้ยงสัตว์ และการทำประมงทั้งน้ำจืดและประมงน้ำเค็ม อีกทั้งอาชีพค้าขายก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่คนภาคกลางนิยมกันมาก เพราะว่าภาคกลาง จะมีทางคมนาคมที่สะดวกสบายทั้งทางบกและทางน้ำ ทำให้เหมาะแก่การทำการค้าเป็นอย่างยิ่ง

วัฒนธรรมภาคกลาง อาหาร

อาชีพในภาคกลาง ส่วนใหญ่เป็นการเพาะปลูก คือการทำนา แต่จะมีอาชีพอย่างอื่นอีกมาก เช่น การทำไร่ข้าวโพด ข้าวฟ่าง การทำสวนผัก สวนผลไม้ เช่น สวนส้ม ส้มโอ มะขามหวาน มะม่วง การเลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงสุกร วัวเนื้อ วัวนม ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ฯลฯ นอกจากนั้นยังมีการอุตสาหกรรมต่าง ๆ การค้า งานบริการ ล้วนแต่เป็นอาชีพสำคัญ กรุงเทพมหานครเป็นนครที่ใหญ่โตมีประชากรมาก รวมกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกอย่างไว้ และขณะเดียวกันก็รวมเอาปัญหาสารพัดอย่างไว้ด้วย เช่น ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด การจราจรติดขัด มลพิษทั้งอากาศและน้ำ ภาคกลางจึงเป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจทุกด้าน ดังนั้นประชากรในเขตนี้โดยเฉลี่ยจึงมีความเป็นอยู่ดีกว่าประชากรในเขตอื่น ขณะที่ประเทศเริ่มมีผลิตผลทางอุตสาหกรรมมากขึ้น การขยายตัวได้เริ่มจากภาคนี้และทำให้ในปัจจุบันมูลค่าการส่งออกของผลิตผลทางอุตสาหกรรมมีมากกว่ามูลค่าการส่งออกของผลิตผลทางด้านเกษตรกรรม ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเราส่งสินค้าทางการเกษตรน้อยลง แต่เป็นผลมาจากการเปรียบเทียบมูลค่าระหว่างสองกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

๑ วัฒนธรรมการแสดงภาคกลาง

Thank you...